

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
« 22 » « 10 » 2018р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. САКСОФОН**

для студентів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Освітньої програми 025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

Київ – 2018

Розробник: Цимбал Сергій Вікторович, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Цимбал Сергій Вікторович, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

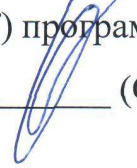
Протокол від 05.09. 2018 року № 10

Завідувач кафедри (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

6.09. 2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (О. М.Олексюк)
(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено
___.2018 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	25 / 750	
Курс	I	
Семестр	1	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	4
Обсяг годин, в тому числі:	90	120
аудиторні	76	76
модульний контроль	6	8
семестровий контроль	8	22
самостійна робота	-	14
форми семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета навчальної дисципліни - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для саксофону; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців у різноманітних ансамблях, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою, здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу ;та самореалізацію);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної і педагогічної діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності);

Фахові:

мистецтвознавча (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки).

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами Робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 Відпрацювання технічного матеріалу - важлива умова успішного розвитку виконавської майстерності саксофоніста.							
Тема 1 Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання.	19				19		
Тема 2 Звуковедення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами.	19				19		
Модульний контроль	3						
Разом	41				38		
Змістовий модуль 2 Виховання основних засад роботи над художнім музичним твором.							
Тема 1 Початковий етап роботи над вивченням художнього твору.	19				19		
Тема 2 Опрацювання технічних труднощів художнього твору.	19				19		
Модульний контроль	3						
Семестровий контроль	8						
Разом	49				38		
Усього за 1 семестр	90				76		
Змістовий модуль 3 Завершальний етап роботи над художнім твором та виховання сценічної витримки.							
Тема 1 Завершальний етап роботи над художнім твором. Нюансування, штрихи, динаміка.	19				19		3

Тема 2 Виховання сценічної витримки у студента.	19				19		4
Модульний контроль	4						
Разом	49						7
Змістовий модуль 4 Ознайомлення з роботою над джазовими творами. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).							
Тема 1 Ознайомлення з роботою над джазовими творами.	19				19		3
Тема 2 Розвиток навичок читання з листа, читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).	19				19		4
Модульний контроль	4						
Семестровий контроль	22						
Разом	49				38		7
Усього за II семестр	98				76		14
Усього за I курс	210				152		14

5. Програма навчальної дисципліни «Спеціальний музичний інструмент. Саксофон.»

Змістовий модуль 1 (I курс, I семестр)

Вдосконалення постановки - важлива умова успішного розвитку виконавської майстерності саксофоніста.

Тема 1.1. Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання. Природність і свобода постановки, відчуття нормальної працездатності м'язів. Роль дихання та амбюшуру в звуковеденні: художньо виправданий звук за умови неослабного слухового контролю, штрихова техніка як важливий засіб артикуляції, що сприяє відтворенню характеру музичної фрази. Робота над звуковидобуванням, штриховою технікою під час вивчення технічного матеріалу – гам, етюдів, вправ.

Основна література: 1, 3, 4, 6.

Додаткова література: 1, 3, 6, 8, 14, 16.

Тема 1.2. Роль губ, нижньої щелепи та м'язів амбюшуру, як складової частини загальної постановки. Важливість положення інструмента для правильного функціонування. Раціональне пристосування амбюшуру для

творення інтонації та вібрації. Розвиток аплікатурної техніки на навчальному матеріалі.

Основна література: 1, 3, 4, 6.

Додаткова література: 1, 3, 4, 6, 8, 9, 13.

Змістовий модуль 2 (І курс, І семестр).

Виховання основних засад роботи над художнім музичним твором.

Тема 2.1. Систематична робота над художніми творами мобілізує творчі сили виконавця, стимулює оволодіння технікою гри. Попереднє прослухування твору, що дає можливість охопити його основний зміст. Вміння прочитати твір без інструмента, уявляючи музику, що стимулює розвиток музичного слуху. Пізніше – програти твір, при необхідності – з супроводом. Необхідність ознайомлення студента з життям і творчістю автора твору, особливостями творчості, історичною епохою, в якій автор жив і творив. Знання особливостей стилю, жанру, структуру форми, тонально-гармонічний план; уміння попередньо визначити необхідні темпи, динаміку, агогіку. Формування у студента попереднього виконавського задуму.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 5, 10, 12, 15.

Тема 2.2. Другий етап роботи над художнім твором. Засвоєння навичок роботи в повільному темпі, виокремлюючи для опрацювання осмислену музичну фразу, прослухуючи всі деталі, переборюючи недоліки. Поступове нарощування темпу, наближаючись до авторського. Виховання навичок творчої інтерпретації музичного твору на основі точної передачі нотного тексту. Вміння поєднувати роботу над технічними труднощами з відповідним технічним матеріалом – гаммами, етюдами. Програвання окремих епізодів без нот, а також попереднє виконання напам'ять цілого твору.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 5, 10, 12, 15.

Змістовий модуль 3 (І курс, II семестр).

Завершальний етап роботи над художнім твором.

Тема 3.1. Відпрацювання цілісного виконання твору, підпорядковуючи всі деталі органічному художньому виконанню. Дотримання єдності художнього і технічного розвитку. Контроль над свободою постановки, чистотою інтонації, виразністю звучання та чіткістю ритму. Реалізація раніше наміченого плану, який доповнюється та врівноважується з точки зору цілого. Досягнення

художньої свободи та емоційної насиченості, технічної точності і невимушеності, рельєфне відтворення темпів, динаміки. Необхідний елемент доопрацювання - робота у супроводі фортепіано. Досягнення естрадної готовності виконавця, коли вже нема думок про технічні труднощі, втоми і напруження, а є повне зживання з музикою.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 5, 10, 12, 15.

Тема 3.2. Виховання сценічної витримки у студента. За своєю сутністю музичне виконавство є публічним мистецтвом, яке несе в собі сильні нервові навантаження, але також є і джерелом натхнення. Для переборення страху перед естрадою необхідна якісна методична підготовка. Слід працювати над зміцненням фізичного стану, що допомагає активізувати концентрацію та увагу. Вироблення стійкості до психологічних перешкод шляхом психологічних тренінгів. Виховання загальної сценічної культури.

(Репетиційна робота на базі Навчальної лабораторії виконавської майстерності. Ансамбль саксофоністів «S-club»).

Основна література: 1 – 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 2, 4, 5, 7, 15, 17.

Змістовий модуль 4 (І курс, II семестр)

Ознайомлення з роботою над джазовими творами. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).

Тема 4.1. Ознайомлення з роботою над джазовими творами.

Засвоєння джазових творів посилює вимогливість до якості гри, розширює художній світогляд, збагачує виконавські навички. Напрямок роботи з джазовими творами - подолання труднощів специфічного інтонування в джазі та розвиток навичок імпровізації. Осмислення фразування. Подолання труднощів при виконанні свінгу, блюзу, бі-бопу.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 4, 5, 11, 15.

Тема 4.2. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).

Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок). Передумовами для ансамблевої гри є виховання вміння самостійно розбирати нові твори, швидко орієнтуватися в тексті,

дотримуючись відповідного темпу, враховуючи динаміку, фразування, художній зміст твору. Самостійна робота над партією кожного ансамбліста. Поступове налагоджування в процесі цілеспрямованої роботи координації, синхронності, зіграності голосів. Систематична робота над чистотою інтонації в ансамблі, коригуючи власні слухові відчуття з відчуттями партнерів. Найважливіша риса ансамбліста – вміння слухати. Систематичне виховання в учасників ансамблю «почуття ліктя», вміння відчувати і передчувати творчі наміри партнера. Робота над грамотним підбором аплікатури та штрихів.

(Репетиційна робота на базі Навчальної лабораторії виконавської майстерності. Ансамбль саксофоністів «S-club»).

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 6, 8.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	38	38	38	38	38	38	38	38
Лабораторна робота	10	38	380	38	380	38	380	38	380
Виконання завдань для самостійної роботи	5					7	35	7	35
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	443	-	443	-	450	-	450
Максимальна кількість балів		886				956			
Розрахунок коефіцієнта		Усього за період роботи до заліку 886 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,86) .				Усього за період роботи до екзамену 956 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 1,51); екзамен - 40 балів.			

6.2 Завдання для самостійної роботи студента

І курс, II семестр

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Самостійний розбір нескладного твору.	3	Нотна література.	На індивідуальному занятті.	5
2.	Самостійний підбір та прослухування аудіо та відеозаписів творів, що вивчаються.	4	Пошуки потрібних матеріалів у мережі інтернет.	На індивідуальному занятті.	5
3.	Відпрацювання візуалізації як одного зі способів виховання сценічної витримки.	3	Основна л-ра –3, 8. Додаткова л-ра – 4.	На індивідуальному занятті. У відкритих виступах на базі Навчальної лабораторії виконавської майстерності.	5
4.	Самостійне опрацювання відповідної аплікатури та штрихів в оркестровій партії.	4	Оркестрова партія.	На індивідуальному занятті та в Камерному оркестрі на базі Навчальної лабораторії виконавської майстерності.	5
	Усього за II семестр	14			20
	Усього за навчальний рік	14			20

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії

Оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Відкрите прослухування	повний обсяг виконання 6 техніка виконання штрихів 6 якість інтонації 6 загальна техніка виконання 7	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	дотримання основних етапів вивчення художніх творів 8 розуміння форми твору 8 робота над технічними труднощами 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 3		
Відкрите прослухування	знання тексту 8 інтонаційна точність 8 техніка виконання 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 4		
Прослухування під час роботи в класі	подолання труднощів виконання джазового твору 15 оволодіння навичками читання з листа та читання цифровок 10	25
Максимальна кількість балів		25

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – виконання твору великої форми та п'єси.

Екзамен – виконання частини твору великої форми або поліфонічного твору та джазової п'єси. – 40 балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

І курс

Аудиторні (лабораторні) заняття – 152 год. Самостійна робота - 14 год.

Модульний контроль - 14 год.

І семестр					ІІ семестр				
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		
Назва модуля	Відпрацювання технічного матеріалу - важлива умова успішного розвитку виконавської майстерності саксофоніста.		Виховання основних засад роботи над художнім музичним твором.		Завершальний етап роботи над художнім твором та виховання сценічної витримки.		Ознайомлення з роботою над джазовими творами. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).		
К-сть балів за модуль	25		25		25		25		
Заняття №	1 - 19	20 - 38	39 - 58	59 - 76	1 - 19	20 – 38	39 - 58	59 – 76	
Теми занять та кількість балів	Загальна постановка а. Постановка амбюшуру, рук та дихання.	Звукове-дення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами.	Початковий етап роботи над вивченням художнього твору.	Опрацювання технічних труднощів художнього твору.	Відпрацювання цілісного виконання твору.	Виховання сценічної витримки у студента.	Ознайомлення з роботою над джазовими творами.	Розвиток навичок читання з листа, читання цифровок.	
Відвідування	19	19	19	19	19	19	19	19	
Робота під час занять	190	190	190	190	190	190	190	190	
Самостійна робота					5	5	5	5	
Загальна кількість балів	886				906				
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування		Модульне контрольне прослуховування		Модульне контрольне прослуховування		Модульне контрольне прослуховування		
Підсумковий контроль	Залік				Екзамен				
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку 886 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,86).				Усього за період роботи до екзамену – 906 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 15,1 ; екзамен оцінюється в 40 балів.				

8. Рекомендовані джерела:

Основна література

1. Осейчук А. – Школа джазової гри на саксофоні. Учебне посібня. Частина 1 / А.Осейчук.. – М.: Советський композитор, 1991. - 96 с.
2. Ривчун А. – Школа гри на саксофоні/ Ривчун А.- М.: Музика, 2001. – 144 с.
3. Шапошникова М. – Хрестоматія для саксофона альту. П'єси і ансамблі / М. Шапошникова. – М.: Музика, 1989. – 56 с.

Додаткова література

1. Mintzer B. – 14 Blues & Funk etudes / B. Mintzer. Miami, Fl 33014: WARNERBROS. PUBLICATIONS, 1996. – 57с.
2. Апатський В. Основи теорії і методики духового музикально-виконавського мистецтва. / В. Апатський.. – К.: НМАУ імені П.І.Чайковського, 2006. - 432 с.
3. Прорвич Б. – Хрестоматія для саксофона баритону/ Б. Прорвич. - М.: Музика, 1980. – 63 с.
4. Ривчун А. – Концертний етюд для саксофона-альту з супроводженням фортепіано/ Ривчун А.- М.: Советський композитор, 1959. - 11 с.
5. Чугунов Ю. – Гармонія в джазі. / Ю. Чугунов.. – М.: Советський композитор, 1980. - 152 с.
6. Чугунов Ю. – Джазові твори для саксофона і фортепіано. / Ю. Чугунов.. – М.: Советський композитор, 1988. - 48 с.
7. Шапошникова М. – Музика в стилі ретро / М. Шапошникова. – М.: Музика, 1990. – 71 с.